

تبیین ادراکات والدین از چالش‌های تربیت جنسی پسران نوجوان؛ یک مطالعه کیفی

زهرا روح پرور^۱، شاداب شاه علی^۲، مژگان جواد نوری^۳

مقاله پژوهشی

چکیده

مقدمه: عدم تربیت صحیح و به موقع جنسی باعث به خطر افتادن سلامت جسم و روان نوجوانان خواهد شد. مطالعات نشان می‌دهد اغلب والدین در زمینه‌ی تربیت جنسی نوجوانان، با چالش مواجه هستند؛ که در این میان اطلاعات اندکی در مورد تربیت جنسی پسران نوجوان به ویژه در ایران وجود دارد. هدف از این پژوهش تبیین تجارب و ادراکات والدین از چالش‌های تربیت جنسی پسران نوجوان بود.

روش: این مطالعه با روش تحلیل محتوای کیفی در سال ۱۳۹۵ انجام شد. داده‌ها با انجام مصاحبه نیمه ساختاریافته فردی و بحث گروهی متمرکز؛ با ۲۵ نفر از والدین ساکن شهر اهواز که دارای نوجوان پسر ۱۹-۱۰ سال بوده و به شیوه هدفمند انتخاب شدند، جمع‌آوری و سپس از طریق تحلیل محتوای کیفی تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: تجزیه و تحلیل داده‌ها منجر به ظهور ۲۹ کد و ۷ مضمون فرعی (تضاد دیدگاه والدین، سردرگمی والدین، موانع ارتباطی با نوجوان، تعدد و پیچیدگی منابع دریافت اطلاعات جنسی، تابوهای فرهنگی، عدم درک ضرورت آموزش جنسی، نقش گم شده مدرسه در تربیت جنسی) و یک مضمون اصلی (چالش برانگیز بودن تربیت جنسی در پسران نوجوان) گردید.

نتیجه‌گیری: نتایج مطالعه حاضر بیانگر مهارت ناکافی والدین در برقراری ارتباط با پسران نوجوان بود؛ که بخش عمده آن نشأت گرفته از تابوهای فرهنگی از جمله شرم و حیاء و ترس از شکستن حرمت‌ها بین والدین و فرزندان بود. لذا توانمندسازی والدین برای تربیت جنسی فرزندان، همراه با نهادینه شدن آموزش‌های رسمی تربیت جنسی در قالب شیوه‌های فرزند پروری ضروری به نظر می‌رسد.

کلیدواژه‌ها: تربیت جنسی، والدین، پسران نوجوان، مطالعه کیفی

ارجاع: روح پرور زهرا، شاه علی شاداب، جواد نوری مژگان. تبیین ادراکات والدین از چالش‌های تربیت جنسی پسران نوجوان؛ یک مطالعه کیفی. مجله تحقیقات کیفی در علوم سلامت ۱۳۹۸؛ ۸(۳): ۷۰-۲۶۰.

تاریخ چاپ: ۹۸/۶/۳۰

تاریخ پذیرش: ۹۷/۳/۱۲

تاریخ دریافت: ۹۶/۷/۱۵

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد مامایی، مرکز تحقیقات ارتقا سلامت باروری، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور، اهواز، ایران

۲- استادیار، گروه بهداشت باروری و مامایی، دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

۳- دانشیار، مرکز تحقیقات ارتقا سلامت باروری، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور، اهواز، ایران

Email: Mojganjavadnoori@gmail.com

نویسنده مسئول: مژگان جواد نوری

مقدمه

دستیابی به سلامت جنسی یک وظیفه‌ی کلیدی جهت توسعه‌ی سلامت برای همه‌ی افراد، از جمله نوجوانان، شناخته شده است (۱). پیش بینی می‌شود افراد گروه سنی ۱۵ تا ۲۴ سال تا سال ۲۰۲۵ به ۳۶ میلیارد نفر و به ۱۶ درصد از جمعیت کل جهان خواهد رسید. از این جمعیت بیشتر آن‌ها در کشورهای در حال توسعه می‌باشند؛ و در ایران هم نوجوانان یک سوم جمعیت را تشکیل می‌دهند (۲). ۴۵ درصد از موارد جدید ایدز در افراد ۱۵ تا ۲۴ سال؛ و هم چنین سالانه ۱۱۱ میلیون مورد جدید از بیماری‌های منتقل شونده جنسی قابل درمان در سنین ۱۰ تا ۲۴ سال رخ می‌دهد (۳). در نتیجه رفتار بهداشت باروری نوجوانان نه تنها در تندرستی و رفاه آنان تأثیر عمده‌ای دارد، بلکه برای جهش و توسعه کشور نیز تعیین کننده است (۱).

نیاز به تربیت و آموزش جنسی، یکی از مهم‌ترین نیازهای آموزشی و حقوق انسانی کودکان و نوجوانان و یکی از بزرگ‌ترین نگرانی‌های والدین و جامعه است؛ با این وجود هنوز در بیشتر کشورهای جهان کودکان و نوجوانان از این نوع آموزش محروم هستند. این مسئله موجب آسیب‌پذیری آن‌ها نسبت به تجاوز و سوء استفاده جنسی، حاملگی ناخواسته و بیماری‌های منتقل شونده جنسی و ایدز می‌گردد (۴).

شورای اطلاعات و تربیت جنسی آمریکا (Sexuality Information and Education Council of the United States)، ضمن اشاره به اهمیت و نقش تربیت جنسی تأکید می‌کند؛ که جهت‌گیری اصلی تربیت جنسی صرفاً ارائه‌ی دانش و اطلاعات جنسی در زمینه‌ی آناتومی، فیزیولوژی اندام جنسی و تولید مثل نمی‌باشد. بلکه تربیت جنسی باید از طریق ارائه و آموزش مجموعه‌ای از نگرش‌ها، ارزش‌ها، بینش‌ها و مهارت‌های ارتباطی و بین فردی و حسن تعهد و مسئولیت در زمینه مسائل جنسی، در مسیر تعالی و رشد همه جانبه و متعال فرد حرکت نماید (۵).

اگر چه پسران با احتمال بیشتری نسبت به دختران با موافقت خود به رابطه جنسی می‌پردازند؛ اما گاهی این رابطه ناخواسته رخ می‌دهد. بیشتر پسران ۱۹-۱۲ سال (۸۲ درصد)

گزارش کرده‌اند، تحت فشار دوستان به رابطه جنسی پرداخته‌اند (۶). در بین پسران ۱۹ - ۱۵ ساله‌ای که تجربه فعالیت جنسی داشتند، بیش از نیمی از آنان (۵۵ درصد) آرزو داشتند که کاش قبل از اولین رابطه جنسی، صبر کرده بودند (۷). خویشن‌داری (تصمیم آگاهانه، داوطلبانه و سنجیده برای نداشتن ارتباط جنسی قبل از ازدواج) بهترین و تنها راه مطمئن برای پیشگیری از بیماری‌های مقاربتی است؛ و نوجوانان باید در مورد این که چگونه خویشن‌داری کنند راهنمایی شوند؛ بنابراین، صرفاً توصیه به نوجوانان در زمینه خویشن‌داری کافی نمی‌باشد و آنان باید با آموزش و تربیت، مهارت‌های لازم در این زمینه را کسب نمایند (۸).

مطالعه‌ای در انگلستان عوامل محدود کننده مشارکت والدین در آموزش جنسی را فقدان آگاهی از نیازهای فرزندان برای آموزش جنسی، در نظر نگرفتن آموزش جنسی به عنوان بخشی از نقش والدی خود، شرم از صحبت کردن در مورد مسائل جنسی و عدم اطمینان در مورد این که به عنوان والدین چه رفتاری باید در این زمینه داشته باشند، نشان داد (۹). مطالعه‌ای در ایران نیز نشان داد، در برخی موارد والدین به علت مسائل اخلاقی به تربیت جنسی فرزندان خود توجه مطلوبی نداشته و فرزندان اطلاعات جنسی خود را از طریق تجربیات خود و یا دوستان کسب می‌کنند. برخی مربیان مدارس نیز، کنجکاوی در مسائل مذکور را ناپسند دانسته و حاضر به پاسخگویی در این زمینه نمی‌باشند. موضوعات مربوط به مسائل جنسی نیز حجم بسیار کمی از کتب درسی را به خود اختصاص می‌دهند (۱۰).

قوانین و هنجارهای موجود در هر فرهنگ و جامعه تعیین کننده رفتارهای قابل قبول در هر فرهنگ است (۱۱). از دیدگاه اسلامی هدف از تربیت جنسی، ایجاد نگرش‌های سالم و بیان اطلاعات مناسب درباره موضوعات جنسی و فراگیری ارزش‌ها و هنجارهای دینی و پرورش مهارت‌های کنترل است؛ و باید شامل آموزش‌هایی باشد که به سلامت روانی و سازگاری اجتماعی بینجامد؛ و پیشامدهای ناشی از ناسازگاری اجتماعی و ناپهنجاری‌های اخلاقی را به کمترین حد برساند (۱۲). اگرچه اسلام غریزه جنسی را یک موهبت الهی دانسته و بر نقش پدر و مادر در تربیت جنسی فرزندان

شرکت در مطالعه معرفی شدند، سپس توسط پژوهشگر از آن‌ها دعوت به عمل آمد. هدف مطالعه برای آنان توضیح داده شد و پس از جلب رضایت آنان، زمان مصاحبه یا بحث گروهی با نظر مشارکت‌کنندگان تعیین گردید. مکان انجام مصاحبه‌ها و بحث گروهی متمرکز در مدارس بود؛ که البته در دو مورد نیز پژوهشگر در محل کار والدین جهت انجام مصاحبه حضور یافت. مصاحبه‌ها و بحث‌ها توسط خود پژوهشگر انجام شد. در مصاحبه و یا بحث با پدران یک همراه مرد با پژوهشگر، بدون دخالت در انجام کار، در محل انجام مصاحبه و یا بحث حضور یافت.

مصاحبه‌ها و بحث‌ها با این سؤال کلی آغاز شد؛ که از تجربیات خود در مورد بلوغ و تربیت جنسی پسران صحبت کنید؛ تا مشارکت‌کنندگان آزادانه تجارب خود را از تربیت جنسی پسرانشان بیان نمایند. در ادامه برای عمیق‌تر شدن مصاحبه و دستیابی به داده‌های غنی‌تر بر اساس نوع پاسخ مشارکت‌کنندگان، از سؤالات کاوشی مانند ممکن است در این مورد با ذکر مثال بیشتر توضیح دهید؟ چرا و چگونه؟ استفاده شد. در آخر پژوهشگر از آن‌ها خواست؛ که اگر بعداً نکته‌ای به ذهنشان رسید و یا نظراتان درباره موردی عوض شد، با وی تماس بگیرند.

طول مدت مصاحبه‌ها بین ۳۰ تا ۶۰ دقیقه بود. برای هر مصاحبه‌کننده یک جلسه مصاحبه برگزار گردید. مصاحبه‌ها تا اشیاع داده‌ها ادامه یافت. در این مطالعه تا مصاحبه ۲۳ اشیاع داده‌ها از نظر محققین حاصل شد و به منظور اطمینان از این‌که داده‌های جدیدی وجود ندارد، ۲ مصاحبه دیگر هم انجام گرفت. دو جلسه بحث گروهی متمرکز؛ ۸۰ دقیقه با مادران و جلسه ۱۰۰ دقیقه‌ای با پدران، نیز برگزار شد.

هم زمان با جمع‌آوری داده‌ها، تجزیه و تحلیل آن‌ها نیز با روش Lundman و Graneheim که پنج مرحله را برای تحلیل داده‌های کیفی (۱). مکتوب کردن کل مصاحبه بلافاصله بعد از انجام هر مصاحبه، ۲. خواندن کل متن مصاحبه برای رسیدن به درک کلی محتوای آن، ۳. تعیین واحدهای معنا و کدهای اولیه، ۴. طبقه بندی کدهای اولیه مشابه در طبقات جامع‌تر، ۵. تعیین محتوای نهفته در داده‌ها) پیشنهاد کرده‌اند انجام شد (۱۶، ۱۷). جهت اطمینان از صحت

تأکید می‌کند، اما برخی از دانشمندان مسلمان عقیده دارند امروزه مسلمانان نمی‌توانند با فرزندان خود به راحتی درباره مسائل جنسی گفتگو کنند؛ که این امر ناشی از تربیت فرهنگی آنان است (۱۳). در مطالعه‌ای پژوهشگران نشان دادند؛ که رویکردهای جاری آموزش جنسی در میان نوجوانان مسلمان به علت هنجارهای جنسی سخت در جامعه مسلمان ناموفق هستند (۱۴).

در جوامع مختلف، سلامت جنسی پسران کمتر مورد توجه قرار گرفته است؛ که این امر ممکن است به دلیل ریشه‌های فرهنگی جوامع نسبت به پسران نوجوان باشد (۱۵، ۱۰). در آموزه‌های اسلامی به صورت مستقیم و غیر مستقیم به مسائل جنسی و تعدیل آن اشاره شده است؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت، تربیت جنسی در اسلام از ضروریات می‌باشد. با توجه به اهمیت سلامت جنسی نوجوانان، در مورد نحوه تعامل والدین در برقراری ارتباط مؤثر و آموزش مسائل جنسی به نوجوانان پسر؛ و از آنجا که تاکنون مطالعه‌ای ویژه در زمینه تربیت جنسی پسران نوجوان در ایران انجام نشده است، ضرورت مطالعه‌ای عمیق موضوع فوق در بستر اجتماعی ایران روشن می‌شود.

روش

با توجه به هدف پژوهش، از رویکرد کیفی با روش تحلیل محتوا استفاده شد؛ چرا که پژوهش کیفی کارایی ویژه‌ای در پاسخ به سؤالاتی دارد که حاوی تفاسیر و ذهنیات انسان است؛ و بهترین روش برای توصیف ادراکات و تجربیات و فرآیندهای اجتماعی اساسی موجود در آن‌ها می‌باشد. این مطالعه در شهر اهواز در سال ۱۳۹۵ انجام شد. مصاحبه عمیق نیمه ساختاریافته به صورت فردی و بحث گروهی متمرکز به‌عنوان روش جمع‌آوری داده‌ها استفاده شد، با نمونه‌گیری مبتنی بر هدف مشارکت‌کنندگان انتخاب شدند. در مجموع ۲۵ مشارکت‌کننده وارد مطالعه گردید.

معیارهای ورود به مطالعه؛ داشتن فرزند پسر ۱۰ الی ۱۹ سال، در حال زندگی کردن با پسر نوجوان خود قدرت بیان تجربه‌های خود توانایی صحبت به زبان فارسی بود. با همکاری معاون مدرسه، والدین واجد شرایط و علاقمند به

مشابهی که از این پژوهش با دیگر پژوهش‌ها حاصل شد، نشان دهنده قابلیت انتقال داده‌ها بود. تلاش گردید مشارکت‌کنندگان از نظر سن و تحصیلات حداکثر تنوع را داشته باشند. جهت انتقال‌پذیری یافته‌ها سعی شد تا نقل‌قول‌های مشارکت‌کنندگان به طور عینی ارائه گردد. رضایت نامه کتبی برای شرکت در مطالعه که حاوی هدف از مطالعه، حقوق شرکت‌کننده و اجازه ضبط مصاحبه‌ها بود، از مشارکت‌کنندگان دریافت شد.

یافته‌ها

والدین از طبقات مختلف اجتماعی با سطح تحصیلات متفاوت (از سوم راهنمایی تا فوق لیسانس)، ساکن شهر اهواز انتخاب شدند. میانگین سنی مشارکت‌کنندگان ۴۲/۱۲ سال بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها منجر به ظهور ۲۹ کد و ۷ طبقه گردید که نتایج در جدول ۱ نمایش داده شد.

و پايایی داده‌ها از چهار عامل مقبولیت، قابلیت اطمینان، قابلیت تأیید و انتقال‌پذیری مطابق نظر Guba و Lincoln استفاده گردید (۱۸). از بازنگری مشارکت‌کنندگان برای تأیید صحت داده‌ها و کدها استفاده شد (مقبولیت). برای تأمین اعتماد داده‌ها در مطالعه حاضر کدهای اولیه و مثال‌هایی از چگونگی استخراج طبقات، درون‌مایه و گویه‌هایی از متن مصاحبه‌ها برای هریک از طبقات در اختیار ناظر خارجی قرار گرفت؛ تا درک مشابه یا مغایر او با پژوهشگر بررسی شود (قابلیت اطمینان). جهت حصول قابلیت تأیید، در پژوهش حاضر متن تعدادی از مصاحبه‌ها، کدها و طبقات استخراج شده در اختیار همکاران پژوهشگر و تعدادی از اعضای هیئت علمی که با نحوه‌ی آنالیز تحقیقات کیفی آشنا بودند و در پژوهش شرکت نداشتند، گذاشته شد و از آنان خواسته شد تا صحت فرآیند کدگذاری داده‌ها را مورد بررسی قرار دهند. مطالعه حاضر را با مطالعات دیگر مقایسه کردیم و نتایج

جدول ۱. چالش‌های تربیت جنسی پسران نوجوان از دید والدین

مضمون اصلی	مضامین فرعی	کدها
چالش برانگیز بودن تربیت جنسی در پسران نوجوان	سردرگمی وבלاتکلیفی والدین	نقش عمیق اعتقادات مذهبی در تربیت جنسی ناکامی در به‌کارگیری آموزه‌های دینی بروز اجتناب ناپذیر رفتارهای جنسی شکست روش‌های سلبی عدم آگاهی و مهارت والدین در تربیت جنسی تفاوت فرهنگی در دیدگاه والدین درباره تربیت جنسی اختلاف نظر والدین در نوع برخورد درون‌گرایی نوجوان مشغله والدین فقدان صمیمیت بین والدین و نوجوان فقدان گفت‌وگو جنسی بین والدین و نوجوان شبکه‌های ماهواره‌ای تلفن همراه اینترنت کسب اطلاعات جنسی از همسالان جستجوی مخفیانه اطلاعات جنسی دسترسی وسیع به وسایل ارتباطی غیر ممکن بودن محدودسازی دسترسی به اطلاعات جنسی محدود نشدن تربیت جنسی به والدین شرم مانع از طرح مسائل جنسی اعتقاد به حفظ حریم‌ها بدبینی نسبت به دوستی با جنس مخالف بی‌نیاز دانستن نوجوان از آموزش جنسی
	تضاد در دیدگاه‌ها و راهکارهای تربیتی والدین	
	موانع ارتباط با نوجوان	
	تعدد و پیچیدگی منابع دریافت اطلاعات جنسی	
	تابوهای فرهنگی	
	عدم درک	

ضرورت آموزش جنسی

نقش گم شده سیستم آموزشی در تربیت جنسی

انکار تمایلات جنسی نوجوانان
عدم مسئولیت‌پذیری سیستم آموزشی
اکتفا به محدودسازی شدید
کم کاری مربیان بهداشت در آموزش جنسی
فقدان طرح مدون آموزشی برای تربیت جنسی
ناکارآمدی جلسات مدارس

۱. سردرگمی و بلاتکلیفی والدین:

اظهارات والدین حاکی از سردرگمی و بلاتکلیفی میان عدم مهارت در تربیت جنسی، سایه بلند باورهای مذهبی و در عین حال شکست راهکارهای به کار گرفته شده توسط آن‌ها بود. اعتقادات مذهبی والدین نقشی عمیق در دیدگاه‌های تربیتی آنان داشت. برخی از مشارکت‌کنندگان هرگونه ارتباط با جنس مخالف را نامشروع و حتی انحراف می‌دانستند و نمودهای این باور در جای جای سخنان آن‌ها قابل تأمل بود. برخی از والدین حتی مراوده با دختران فامیل را غیرقابل قبول دانستند و برخوردی قهرآمیز داشتند؛ که این امر از نظر دیگر والدین منجر به مخفی کاری نوجوان شده و ممکن است باعث خطاهای جبران ناپذیری از سوی نوجوان شود. نظر پدری این گونه بود: «من کاملاً با ارتباط دختر و پسر توی این سن و سال مخالفم و پسر هم می‌دونه اگه خطا کنه چطوری باهاش تا می‌کنم...» (مشارکت‌کننده شماره ۳، پدر ۴۳ ساله). در واقع اکثر والدین علیرغم اعتقادات مذهبی عمیق، از عدم قابلیت کاربرد این آموزه‌ها در برخورد با فرزندانشان مستأصل بودند. پدری نحوه برخورد با استمناء در پسر نوجوانش را این گونه بیان کرد: «به نظر من ۹۰ درصد نوجوونا استمناء می‌کنن. از نظر دینی خوب این کار گناه بزرگی است؛ اما دین چه علاجی واسش داره؟ برای یه جوون گاهی این تنها راه تخلیه خودشه. به نظر من هر راهی برای سرکوب این مسئله حتماً شکست می‌خوره...» (مشارکت‌کننده شماره ۲، پدر ۳۸ ساله).

برخی از والدین اعتقاد داشتند بروز رفتارهای جنسی در پسران نوجوان اجتناب ناپذیر است و محدودسازی توسط والدین فقط موجب مخفی کاری بیشتر فرزندان می‌شود. از نظر آنان نوجوانان امروزی دیگر به آشنایی و دوستی با جنس مخالف اکتفا نمی‌کنند و در تلاش برای تجربه جنسی واقعی هستند.

حتی تعدادی از والدین بروز رفتار جنسی نوجوان خود را در خفا با جنس مخالف یا به صورت استمناء مشاهده کرده بودند. پدری این گونه بیان کرد: «الآن دیگه فقط این مسائل (دوستی) نیست؛ چیزی که من حس می‌کنم این که با دوست دخترهاشون به راحتی هم‌بستر میشن...» (مشارکت‌کننده شماره ۴، پدر ۴۰ ساله).

تعدادی از والدین معتقد بودند، برخوردهای قهری و سلبی بی‌نتیجه است و محدودسازی شدید با تأثیر معکوس همراه می‌باشد و اذعان داشتند، در بسیاری از مواقع از چگونگی برخورد با خطای پسر خود ناتوان هستند. نظر مادری در این رابطه این گونه بود: «این که شلوغش کنم یا خط قرمز پررنگی مشخص کنم این بچه رو ندید بدید و عقده‌ای بار میاره، فردا که به هر علتی از ما جدا شد، رفتارهای افراطی ازش سر بزنه و بخواد به هر قیمتی شده خودش رو به هر دختر یا زنی نزدیک کنه؛ که این به نظرم آفت بزرگیه در آینده بچه‌ها...» (مشارکت‌کننده شماره ۵، مادر ۴۲ ساله).

برخی از والدین اذعان داشتند که آگاهی و توانمندی کافی در زمینه تربیت جنسی فرزند خود ندارند؛ و خود را نیازمند آموزش‌هایی به ویژه در جهت کسب مهارت‌های ارتباطی با نوجوان می‌دیدند؛ که این امر منجر به کمرنگ شدن تعامل والدین با پسرانشان می‌شود. اغلب سردرگم هستند که حتی سر صحبت را با پسر نوجوان خود باز کنند. پدری اظهارات خود را در رابطه با نحوه برخورد با پسر نوجوانش، زمانی که متوجه شده بود پسرش با دختری ارتباط دارد، این گونه بیان کرد: «... سردرگمی عجیبیه واقعاً در این مسائل. من خودم گاهی کلافه میشم. این که باید خیلی جدی دعواش کنم؟ یا گوشتی رو ازش بگیرم؟ یا نت خونه رو قطع کنم؟ یا برم اون دختر رو پیدا کنم؟ اینا هیچکدوم به نظرم چاره نیست.

حتی راجع به تغییرات بلوغ نیز آموزشی را به پسر نوجوان خود نداده‌اند. در واقع هیچ‌گونه گفتمان جنسی میان فرزند و والدین برقرار نبوده است. پدری در این رابطه گفت: «... به‌طور مستقیم پیش نیومده که از من سؤالی بپرسد، منم چیزی نگفتم...» (مشارکت‌کننده شماره ۳، پدر ۴۳ ساله).

از گزینه‌های محدودکننده دیگر والدین جهت برقراری ارتباط با پسر نوجوانشان، زیاد بودن مشغله روزمره، نبود ساعات طولانی در خانه، خستگی و بی‌حوصله بودن در منزل به تبع کار طولانی بود.

۴. تعدد و پیچیدگی منابع دریافت اطلاعات

جنسی:

زندگی در عصر اطلاعات باعث آن شده که امکان و سرعت دستیابی نوجوانان به انواع داده‌ها و اطلاعات جنسی تسهیل و تسریع گردد. این قابلیت فنی و فناورانه در کنار خصلت جستجوگری و حس کنجکاوی پسران نوجوان، باعث می‌شود، بتوانند به آسانی انواع اطلاعات و تصاویر جنسی را بازیابی کنند. طبق نظر مشارکت‌کنندگان، ماهواره و اینترنت تأثیر زیادی در آموزش مسائل جنسی و ارضاء حس جستجوگر نوجوان به صورت مخفیانه دارند. والدین تلفن همراه را ابزاری راحت و در دسترس پسر نوجوان خود می‌دانستند؛ که از طریق آن نوجوان می‌توانست به راحتی به اینترنت متصل شده و عکس و یا فیلم سکسی مشاهده کند؛ و یا با جنس مخالف تماس برقرار نماید. به گفته والدین، پسرانشان بسیاری از اطلاعات خود را از طریق همسالان کسب کرده؛ و یا حتی مشکلات و سؤالات جنسی خود را با آن‌ها در میان می‌گذارند و به دوستانشان اعتماد دارند. مشارکت‌کنندگان معتقدند، وجود مسیرهای متعدد دریافت اطلاعات، محدودسازی و نظارت به دسترسی اطلاعات جنسی را توسط والدین بسیار دشوار می‌سازد؛ بنابراین معتقدند تربیت جنسی محدود به والدین نمی‌باشد و به غیرقابل کنترل بودن روابط خارج از محیط خانواده نوجوان اشاره کردند. پدری در این رابطه می‌گوید: «به نظر من هیچ راهی برای بستن مسیر دسترسی نوجوان‌ها و جوان‌ها به اطلاعات وجود ندارد؛ گوشی که دستشونه باهاش همه کار میشه کرد...» (مشارکت‌کننده شماره ۴، پدر ۴۰ ساله).

نمی‌دونم چکاری باید بکنم...» (مشارکت‌کننده شماره ۴، پدر ۴۰ ساله).

۲. تضاد در دیدگاه‌ها و راهکارهای تربیتی والدین:

ارزش‌ها و فرهنگ‌های متفاوت، دیدگاه‌های تربیتی متفاوتی در رابطه با تربیت جنسی مطرح می‌کنند. باورهای اخلاقی ناهمگون و گاهی متناقض مشارکت‌کنندگان در رابطه با تربیت جنسی نیز بر پیچیدگی موضوع می‌افزاید. برخی تربیتی را می‌پذیرند که بازدارنده بوده و خوشتن‌داری را بیاموزد؛ و برخی دیگر رفتارهای جنسی را طبیعی و حتی سودمند دانسته و با این تصویر ذهنی به تربیت جنسی پسران خود می‌پردازند. این اختلاف نظر منجر به برخوردهای متفاوتی از جانب هرکدام از والدین با نوجوان می‌شود؛ و حتی گاهی منجر به مخفی کاری رفتار نوجوان توسط یک والد از والد دیگر می‌گردد؛ و این خود مانعی در تربیت جنسی می‌باشد. پدری در این رابطه بیان کرد:

«... میدونم که گاهی یه چیزایی روی گوشیش میبینم. مامانش یکی دوبار دیده و کلی باهاش بحث کرده. مامانش خیلی حساسه آخه خانواده خانمم خیلی از خانواده ما مذهبی‌ترند ولی من به روش نیاموردم...» (مشارکت‌کننده شماره ۲، پدر ۳۸ ساله).

۳. موانع ارتباطی با نوجوان:

چالش تربیتی دیگری که مشارکت‌کنندگان به‌عنوان مانع ارتباطی مهم با نوجوان به آن اشاره نمودند، درون‌گرایی بود. برخی از والدین، فرزندان و یا هر دو درون‌گرا می‌باشند که در هر صورت تعامل این دو باهم دچار مشکل خواهد شد؛ و این امر منجر به فقدان صمیمیت و جسارت بین والدین و پسرشان جهت برقراری ارتباط با یکدیگر می‌شود. علاوه بر این نوجوان برون‌گرا پیام‌های ارتباطی را بهتر از محیط دریافت کرده؛ و می‌تواند تعامل مناسب‌تری با والدین و سایر افراد جهت دریافت پیام‌های تربیتی برقرار نماید. در هنگام درون‌گرایی دو طرف، هر کدام از طرفین منتظر می‌مانند تا دیگری برای برقراری این ارتباط پیش قدم گردد. برخی از مشارکت‌کنندگان بیان نمودند، علاوه بر این که به طور واضح و روشن در مورد مسائل جنسی با پسرشان گفتگو نکرده‌اند،

۵. تابوهای فرهنگی:

شرم، حیاء و ترس از شکستن حرمت بین والدین و فرزند مانعی دیگر در برقراری ارتباط و صحبت درباره مسائل جنسی توسط والدین با پسرانشان بود. آنان تردید داشتند که آیا صحبت در مورد مسائل جنسی حریم‌های بین آن‌ها را از بین نخواهد برد. مشارکت‌کننده‌ای در این رابطه گفت: «این حرف‌ها (مسائل جنسی) که نباید تو خونه زده بشه...» (مشارکت‌کننده شماره ۶، پدر ۴۳ ساله).

۶. عدم درک ضرورت آموزش جنسی:

برخی از مشارکت‌کنندگان معتقد بودند نوجوانان امروزی در دریافت اطلاعات جنسی از آنان جلوتر می‌باشند؛ و خود به دنبال کسب اطلاعات در این زمینه هستند و آن چه را که والدین در این زمینه قصد آموزش دارند، می‌دانند. در نتیجه، برخی از والدین در رابطه با این که آیا پسرشان نیاز به آموزش در زمینه مسائل جنسی دارد یا خیر، مردد بودند؛ و در صورتی که قبلاً آموزش‌هایی در این رابطه به پسر خود داده بودند، ضرورتی برای تکرار و تداوم آن نمی‌دیدند. مشارکت‌کننده‌ای در این مورد بیان نمود:

«... راجع به مسائل مربوط به بلوغش که خودش همه چیز رو می‌دونه. در مورد مسائل جنسی هم هیچ موردی که به نظرم شک برانگیز باشه یا احساس کنم نیاز باشه در موردش باهاش حرف بزنم، پیش نیومده...» (مشارکت‌کننده شماره ۱، مادر ۴۵ ساله).

و یا دیگری بیان داشت «... خوب نمی‌دانم چطوری بهش بگم. فکر نکنم اصلاً لازم باشه من بهش بگم. خودش بزرگتر که میشه همه چیز و میفهمه. اصلاً این‌طوری بهتره. مگه به ما کسی یاد داد» (مشارکت‌کننده شماره ۶، پدر ۴۳ ساله).

۷. نقش گم شده مدرسه در تربیت جنسی:

از موانع تربیتی دیگری که توسط برخی از مشارکت‌کنندگان به آن اشاره شد، فقدان طرح مدون آموزشی به منظور تربیت جنسی در مدارس بود. از نظر والدین، علاوه بر خانواده، نظارت در امر تربیت جنسی در مدارس اهمیت بسیاری دارد؛ اما سیستم آموزشی هیچ‌گونه مسئولیتی در این زمینه نمی‌پذیرد و تنها به محدودسازی شدید و در صورت بروز

خطا، برخورد شدید و قهرآمیز اکتفا می‌کنند. آنان جلسات اولیاء و مربیان مدارس را غیر مفید خوانده و در نهایت بر این عقیده بودند؛ که اقدامات آموزش و پرورش پاسخگوی نیازهای آموزشی پسران نوجوان در رابطه با تربیت جنسی نمی‌باشد. پدری در این رابطه عنوان کرد:

«...اونا عملاً هیچ مسئولیتی در تربیت جنسی بچه‌ها ندارن. فقط محدودسازی شدید. چیزی به‌عنوان آشنا سازی، مصون سازی و آموزش وجود نداره. مدارس باید همراه خانواده‌ها تلاش کنند. فقط بهداشت دست و گوش و دهان کافیه؟ فقط کارشون اینه فوری تویبخش کنن. چیزی به نام راهنمایی و درک و مشاوره وجود نداره...» (مشارکت‌کننده شماره ۴، پدر ۴۰ ساله).

بحث

مطالعه حاضر به تبیین چالش‌های تربیت جنسی پسران نوجوان از دیدگاه والدین پرداخت. مقوله‌های پدیدار شده شامل تضاد دیدگاه والدین، سردرگمی والدین، موانع ارتباطی با نوجوان، تعدد و پیچیدگی منابع دریافت اطلاعات جنسی، تابوهای فرهنگی، عدم درک ضرورت آموزش جنسی و نقش گم شده مدرسه در تربیت جنسی بود. این یافته‌ها با پژوهش لطیف‌نژاد و همکاران (۱۹) در زمینه‌ی چالش‌های آموزش سلامت جنسی به دختران نوجوان در ایران همخوانی داشت؛ به‌گونه‌ای که نشان داد، چالش‌های عمده در زمینه تربیت جنسی پسران نوجوان در ایران نیز متأثر از تابوهای احاطه کننده مسائل جنسی، ناآگاهی والدین، عدم برنامه مشخص در سیستم آموزش، چالش میان سنت و مدرنیته بود. در واقع مقایسه این دو مطالعه نشان داد، چالش‌های تربیت جنسی نوجوانان برای هر دو جنس تقریباً یکسان است؛ و بیش از آن که وابسته به خود نوجوانان باشد تحت تأثیر شرایط اجتماعی است.

در مطالعه حاضر مهارت ناکافی والدین در برقراری ارتباط با پسران نوجوان؛ که بخش عمده آن نشأت گرفته از تابوهای فرهنگی از جمله شرم و حیاء و ترس از شکستن حرمت‌ها بین والدین و فرزندان بود؛ از چالش‌های مهم در تربیت جنسی پسران شمرده شد. این نتایج با مطالعه‌ی ابراهیمی

می‌کنند، به احتمال زیاد گمان می‌کنند که اکثریت همسالان نشان فعالیت جنسی دارند؛ بنابراین، ارتباط والدین - نوجوان واسطه بین نوجوان و منابع دیگر و ریسک پذیری جنسی نوجوانان می‌باشد؛ و نوجوانانی که با پدر و مادر خود صحبت می‌کنند کمتر احتمال دارد تحت تأثیر منابع دیگر قرار گیرند، این نتایج در پژوهش Whitaker و Miller (۲۵)؛ همچنین Bleakley و همکاران (۲۶)، نیز مورد تأیید قرار گرفته است. می‌توان گفت والدین اغلب به‌عنوان دروازه‌بان اطلاعاتی هستند؛ که نوجوان خارج از خانواده دریافت می‌کند، نفوذ اطلاعات می‌تواند از طریق ارتباط والدین با نوجوان فیلتر شود؛ اما مشکلی که در این رابطه وجود دارد این است، اغلب والدین به دلیل این که دانش کافی و یا مهارت ارتباطی لازم را در این زمینه ندارند، نمی‌توانند با نوجوان خود راجع به مسائل جنسی به صورت مؤثر گفتگو کنند (۲۷، ۲۱)؛ بنابراین از بحث راجع به مسائل جنسی دوری می‌نمایند و این با نتایج مطالعه Lefkowitz و همکاران، همسو بود (۲۸).

والدین باید بیاموزند، چه محتوای پیامی را، چگونه به فرزند خود منتقل کنند؛ و تأثیر صمیمیت و تعامل با فرزندان را در امور مربوط به تربیت جنسی در فرزندانشان به ویژه نوجوانان خود، تجربه نمایند. به‌علاوه، اگر مدارس و والدین با هم همکاری کرده و در مورد آموزش رفتارهای جنسی و ارزش‌ها، پیام‌های مشترکی به نوجوان منتقل کنند، نوجوان سازگاری بیشتری با پیام‌ها خواهد یافت که این مطلب با مطالعه Shtarkshall و همکاران، همخوانی داشت (۲۹). همکاری برای ایجاد پیام‌های سازگار بین خانه و مدرسه ممکن است منجر به کاهش سردرگمی در مورد نگرش و رفتارهای جنسی پرخطر در نوجوانان گردد؛ و با دریافت اطلاعات درست و مناسب و مورد نیاز نوجوان آنان به افراد سالم از نظر جنسی تبدیل شوند (۳۰).

نتیجه‌گیری

نتایج مطالعه نشان داد، در چالش‌های پیش روی تربیت جنسی پسران نوجوان، کارشناسان و دست‌اندرکاران تربیتی باید با طراحی و اجرای برنامه‌هایی که بر اساس فرهنگ

هرستانی و همکاران همسو بود (۲۰)؛ بنابراین، در زمینه ارتباطات والدین - نوجوان در مورد مسائل جنسی، درک نوجوان از توانایی و تأثیر والدین در گفتگو راجع به مسائل جنسی، ممکن است نقش مهمی در تعیین تمایل یک نوجوان برای گوش دادن یا صحبت در مورد نگرش و رفتارهای جنسی با والدینش داشته باشد. در صورتی که نوجوان احساس کند آن چه والدین اش می‌گویند مفید و مؤثر است با احتمال بیشتری به توصیه‌های آنان عمل خواهد کرد (۲۱). طبق یافته‌های پژوهش حاضر منابع دریافت اطلاعات جنسی امروزه بسیار متنوع و پیچیده است؛ به طوری که کنترل تمامی آنان توسط والدین دشوار می‌باشد؛ و مشارکت‌کنندگان آن را به‌عنوان یکی از چالش‌های تربیت جنسی ذکر کردند. در پژوهشی که بر روی دختران نوجوان ایرانی انجام شد نیز به طور مشابه این مضمون پدیدار گردید؛ که تأثیرپذیری از رسانه‌های جهانی موجب بیداری جنسی از سنین پایین شده است. بیداری جنسی در بستری از ناآگاهی، به دلیل عدم دریافت آموزش از والدین یا جامعه یا مدارس؛ و بدتر از آن بدآموزی از رسانه و گردش اطلاعات نادرست میان همسالان، زمینه‌ساز آسیب جدی نوجوان می‌شود (۱۹). در این خصوص نتایج مشابهی نیز از کشور نیجریه گزارش شد؛ به طوری که تغییر عقاید سنتی و کاهش نفوذ و تأثیر خانواده، رواج شهرنشینی و ارتباطات جمعی در مجموع تغییرات وسیعی در رفتارهای جنسی و اجتماعی نوجوانان به وجود آورده بود (۲۲). بر اساس یافته‌های پژوهش، والدین اغلب سعی داشتند تا بر آن چه که نوجوان از رسانه‌ها و اینترنت دسترسی دارند، نظارت کنند؛ بنابراین می‌توانند هنگامی که نوجوانان در معرض مضامین جنسی رسانه‌ها قرار گرفتند، از این لحظات جهت صحبت کردن با فرزندان خود در مورد روابط و تعاملات جنسی استفاده نمایند.

در مطالعه حاضر، تأثیر همسالان به‌عنوان منبع اطلاعات جنسی توسط والدین تأکید شد. Connolly و همکاران (۲۳)؛ همچنین Balalola (۲۴) عنوان نمودند، همسالان نوجوان نقش مهمی در تصمیم‌گیری او در مورد اولین تجربه جنسی‌اش دارند؛ هنگامی که نوجوانان از دوستان خود به‌عنوان منبع اصلی دریافت اطلاعات جنسی استفاده

بیان تجربه‌هایشان از تربیت جنسی توسط والدین و موانع آن، برای بهبود راهکارهای تربیتی و ارتباطی والدین - نوجوان انجام گردد.

تشکر و قدردانی

نویسندگان مراتب قدردانی خود را از دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز، به سبب حمایت مالی پژوهش حاضر که حاصل پایان‌نامه‌ای با عنوان: تبیین تجارب و ادراکات والدین از تربیت جنسی پسران نوجوان: تحلیل کیفی محتوا با کد: RHPRC-9502 می‌باشد را به عمل می‌آورند؛ و کمال تشکر را از والدین مشارکت‌کننده که در انجام این پژوهش ما را یاری نمودند ابراز می‌دارند.

تضاد منافع

در انجام مطالعه حاضر نویسندگان هیچ‌گونه تضاد منافع نداشتند.

ایرانی - اسلامی باشد، در جهت حذف تابوهای اعتقادی در رابطه با تربیت جنسی فرزندان تلاش کنند. هم چنین، بالا بردن مهارت‌های ارتباطی و عزت نفس را در والدین ارتقاء بخشند.

این مطالعه جزئی از پژوهش‌هایی در کشور بود که به طور ویژه تربیت جنسی پسران نوجوان را مدنظر قرار داد، هرچند محدودیت‌هایی نیز داشت؛ مانند هر مطالعه‌ی کیفی، نتایج الزاماً قابل تعمیم به کل جامعه‌ی ایران نیستند؛ زیرا افراد مشارکت‌کننده الزاماً معرف جامعه‌ی ایران نبودند. مشارکت‌کنندگان عمدتاً از قشر متوسط تا مرفه و تحصیل کرده جامعه بودند؛ و در این خصوص پژوهشگر ناگزیر از انتخاب کسانی بود که توانایی برقراری ارتباط کلامی مناسب را نداشتند.

پیشنهاد می‌گردد، در مطالعات آینده در مورد راهکارهای افزایش مهارت‌های ارتباطی والدین با نوجوان مطالعه بیشتری انجام شود. هم چنین، پژوهشی با مشارکت پسران نوجوان و

References

1. UNFPA. Programmed of Action. [cited 2018 Oct 5] Available from: https://www.unfpa.org/sites/default/files/event-pdf/PoA_en.pdf.
2. UNFPA. The power of 1.8 billion : Adolescents, youth and the transformation of the future. [cited 2014 Jun 10] Available from: https://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/EN-SWOP14-Report_FINAL-web.pdf.
3. UNESDOC. International technical guidance on sexuality education: an evidence-informed approach for schools, teachers and health educators. [cited Jul 2019] Available from: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000183281>.
4. Majdpoor M, Shams M, Parhizkar S, Mousavizadeh A, Rahimi Z. Informal sexuality education to adolescent girls through empowering their mothers: A field trial. Journal of School of Public Health and Institute of Public Health Research 2017; 15(3): 267-79. [In Persian].
5. Boynton PM. Talk about sex: The battles over sex education in the United States. BMJ 2003; 327(7415): 627.
6. National Coalition For Sexual Health. The sexual health of youth in the United States. [cited 2019 Dec 24] Available from: <https://nationalcoalitionforsexualhealth.org/data-research/audience-profiles/document/AdolescentBackgrounder-final.pdf>.
7. The National Campaign to Prevent Teen and Unplanned Pregnancy. With one voice: America's adults and teens sound off about teen pregnancy. [cited 2010 Jun 22] Available from: http://success1st.org/uploads/3/4/5/1/34510348/wov_2012.pdf.
8. WHO. Sexual health, human rights and the law. [cited 2019 Dec 24] Available from: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/175556/9789241564984_eng.pdf.
9. Walker JL. A qualitative study of parents experiences of providing sex education for their children: The implication for health education. Health Education Journal 2001; 60(2): 132-46.
10. Forozi Azizzadeh M, Mohammad Alizadeh S. Attitude and opinion of parents about sex education of adolescents and Its Contents in Kerman. The Journal of ShahidSadoghi University of Medical Sciences 2007; 15(2): 93-9. [In Persian].

11. Faghihi AN, ShokoohiYekta M. Sexual education of children and adolescents based on islamic view and psychological studies. Biquaterly Journal of Islamic Education 2009; 3(7): 51-80. [In Persian].
12. Orgocka A. Perceptions of communication and education about sexuality among Muslim immigrant girls in US. Sex education 2004; 4(3): 255-71.
13. Smerecnik C, Schaalma H, Gerjo K, Meijer S, Poelman J. An exploratory study of Muslim adolescents' views on sexuality: Implications for sex education and prevention. BMC Public Health 2010; 10: 533.
14. Epstein M, Monique Ward L. "Always use protection": Communication boys receive about sex from parents, peers, and the media. J Youth Adolesc 2008; 37(2): 113-26.
15. Ott MA. Examining the development and sexual behavior of adolescent males. J Adolesc Health 2010; 46(Suppl 4): S3-11.
16. Ranjbar H, Haghdoost AA, Salsali M, Khoshdel A, Soleimani M, Bahrami N. Sampling in qualitative research: A Guide for beginning. 2012; 10(3): 238-50. [In Persian].
17. Graneheim UH, Lundman B. Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. Nurse Educ Today 2004; 24(2): 105-12.
18. Shenton AK. Strategies for ensuring trustworthiness in qualitative research projects. Education for Information 2004; 22: 63-75.
19. Latifnejad Roudsari R, Javadnoori M, Hasanpour M, Hazavehei SM, TaghipourA. Socio -cultural challenges to sexual health education for female adolescents in Iran. Iran J Reprod Med 2013; 11(2): 101-10.
20. Ebrahimi Harestani A, Mahram B, Liaghatdar MJ. The analysis of null curriculum in sex education: Focusing on the male students at junior high school. Research in Curriculum Planning 2015; 12(44): 26-40. [In Persian].
21. Rosenthal DA, Shirley Feldman S. The importance of importance: adolescents' perceptions of parental communication about sexuality. J Adolesc 1999; 22(6): 835-51.
22. Izugbara CO. Home-based sexuality education nigerian parents discussing sex with their children. Youth and Society 2008; 39(4): 575-600.
23. Connolly J, Furman W, Konarski R. The role of peers in the emergence of heterosexual romantic relationships in adolescence. Child Dev 2000; 71(5): 1395-403.
24. Balalola S. Perceived peer behavior and the timing of sexual debut in Rwanda: A survival analysis of youth data. Journal of Youth and Adolescence 2004; 33(4): 353-64.
25. Whitaker DJ, Miller KS. Parent-adolescent discussions about sex and condoms: Impact on peer influences of sexual risk behavior. Journal of Adolescent Research 2000; 15(2): 251-72.
26. Bleakley A, Hennessy M, Fishbein M, Jordan A. How source of sexual information relate to adolescents' beliefs about sex. Am J Health Behav 2009; 33(1): 37-48.
27. Jerman P, Constantine NA. Demographic and Psychological predictors of parent-adolescent communication about sex: A representative statewide analysis. J Youth Adolesc 2010; 39(10): 1164-74.
28. Lefkowitz ES, Espinosa-Hernandez G. Sex-related communication with mother and close friends during the transition to university. J Sex Res 2007; 44(1): 17-27.
29. Shtarkshall RA, Santelli JS, Hirsch JS. Sex education and sexual Socialization: Roles for educators and parents. Perspect Sex Reprod Health 2007; 39(2): 116-19.
30. Kann L, McManus T, Harris WA, Shanklin SL, Flint KH, Queen B, et al. Youth risk behavior surveillance - United States, 2017. MMWR Surveill Summ 2018; 67(8): 1-11.

Parents' Perceptions of Challenges of Male Adolescent's Sexual Education: A Qualitative Study

Zahra Rouhparvar¹ , Shadab Shahali², Mojgan Javadnoori³

Original Article

Abstract

Introduction: The lack of accurate and timely sex education would endanger the physical and mental health of adolescents. Parents play an important role in the sexual education of adolescents, but they meet some challenges especially in Iran. The aim of this study was to describe the experiences and perceptions of parents' challenges of sexual education of male adolescents.

Method: This qualitative study was conducted using content analysis method in 2016. Data were collected by semi-structured group interviews with 25 parents of 10-19-year-old adolescents who were living in Ahvaz and selected using purposive sampling method. Data were analyzed by qualitative content analysis.

Results: After data analysis, 29 codes, 7 sub-themes (contradiction of parental views, parental confusion, barriers to communication with adolescents, the multiplicity and complexity of the sources of sexual information, cultural taboos, the lack of understanding of the need for sexual education, the missed role of school in sexual education) and one main theme (challenges of sexual education in male adolescents) were obtained.

Conclusion: The results of this study show that parents had inadequate skills in communicating with male adolescents, most of which derived from cultural taboos such as shame and hide and fear of breaking divorce between parents and adolescents. Therefore, the parental empowerment for the sexual education of adolescents with institutionalizing formal sexual education in the form of child-rearing practices is essential.

Keywords: Sex education, Parents, Male adolescents, Qualitative study

Citation: Rouhparvar Z, Shahali S, Javadnoori M. **Parents' Perceptions of Challenges of Male Adolescent's Sexual Education: A Qualitative Study.** J Qual Res Health Sci 2019; 8(3): 260-70. [In Persian]

Received date: 07.10.2017

Accept date: 02.06.2018

Published: 21.12.2019

1- MSc Student in Midwifery, Reproductive Health Promotion Research Center, Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences, Ahvaz, Iran

2- Assistant Professor, Department of Reproductive Health and Midwifery, Faculty of Medical Sciences, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran

3- Associate Professor, Reproductive Health Promotion Research Center, Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences, Ahvaz, Iran

Corresponding Author: Mojgan Javadnoori, Email: Mojganjavadnoori@gmail.com